

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 16

בס"ד, י"ח בכסלו תשס"ט.

המקדש במלואו

א. המקדש במלואו – ברייתת התוספתא

1. תוספתא קידושין פ"ג ה"א (מצורף – נוסח התוספתא בכ"י וינה ובכ"י ערפורט).
2. קידושין מז. "אמר רב המקדש במלואו... ברשות בעלים לחזרה איכא בינייהו" (בהמשך יוצע לעיין גם בהמשך הסוגיה, בשלב זה התמקדו בנוסח הברייתא בבבלי ובפרשנותה).
3. הברייתא בירושלמי:
  - א) ירושלמי קידושין פ"א ה"ב, עמ' 1144 משו' 7.
  - ב) ירושלמי קידושין פ"ב ה"א, עמ' 1162 משו' 33.
4. סכמו לעצמכם:
  - א) נוסח ופרשנות הברייתא, שיטות התנאים היסודיות בדין מקדש במלואו.
  - ב) להרחבה – תוספתא כפשוטה לקידושין עמ' 938-939.

ב. המקדש במלואו – סוגיות יסוד בתלמודים

1. קידושין מז. – הסוגיה צוינה לעיל. (מומלץ לעיין בסוגיה כולה (בקיאות עם רש"י) עד סיומה מח.: מי שחש שפרטי הסוגיה מעכבים אותו מלימוד ראשוני של הנושא – מומלץ להסתפק במה שצוין לעיל).
2. מו. במשנה, ובגמרא, "אהייתא אילימא... חוזרים".
3. נט. "לא בא אחר וקידשה... יהבינהו ניהלה" (מו. תד"ה ואפילו בקמייתא).
4. ו: "אמר אביי המקדש במלואו... דארווח לה זימנא".
5. בבא מציעא סב: "אמר אביי מתניתין כדתני רב ספרא... הערמת ריבית".
6. ירושלמי קידושין פ"ב ה"א, עמ' 1162 משו' 24 ואילך.
7. ירושלמי קידושין פ"ב ה"ו, עמ' 1166 משו' 2, "ר' יוחנן..."
8. קידושין בהנאת פעולה:
  - א) קידושין סג. משנה וגמרא שעליה.
  - ב) תוספתא קידושין פ"ג ה"ב.
  - ג) ירושלמי קידושין פ"ג ה"ו, עמ' 1173 משו' 35.

ג. שאלות לעיון על הסוגיות

1. עמדו על זמנם של האמוראים בסוגיות השונות, וסדרו את הסוגיות בסדר כרונולוגי. בתוך הסוגיות עצמן הבחינו בין דברי אמוראים ובין דברי סתם התלמוד (דיון על כך במאמר של פרידמן המצוין להלן).

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 16

בס"ד, י"ח בכסלו תשס"ט.

2. בסוגיה זו: תנו את הדעת למבנה הסוגיה – המונח מקדש במלוה מופיע במפורש בפי רבא. האם זה ברור שנושא זה כבר היה על סדר היום של קודמיו?
3. מהו היחס בין מימרת רב ובין מימרת אביי?
(א) ראו ו: רש"י ד"ה אינה מקודשת.
(ב) שימו לב לשונה בשתי הסוגיות – בו: התמקדות בהנאת מלוה, ובמוז. ההעמדה כתנאי.

ד. ראשונים

נושא מרכזי שהטריד את הראשונים הוא הסבר ההבדל בין מלוה לבין הנאת מלוה:

1. רש"י ד"ה לא צריכא דארווח לה זמן.
2. שיטת ר"ת בתד"ה דארווח (עמדו על עצם שיטתו בהבנת החילוק בלי להסתבך בדיני ריבית).
3. פירוש הר"ח (נדפס בסוף אוצר הגאונים).
4. רי"ף (ב: ברב אלפס) "אמר אביי... מלוה להוצאה ניתנה" (האם הרי"ף כרש"י? לכשתעינו בשאר הראשונים, שימו לב איך הם הבינו את הרי"ף).
5. הסבר הרי"י מיגאש בפירוש רבנו חננאל בן שמואל (נמצא בקובץ קדמונים במקומי).
6. רמב"ם וראב"ד בהלכות אישות פ"ה הל' י"ג-כ.
7. רשב"א ד"ה אמר אביי.
8. תוס' רי"ד ד"ה לא צריכא.

ה. הקונה במלוה – ההשוואה בין קניין כסף וקידושי כסף

1. עיינו בדיון הגמרא מז. על מכר - מה משמע מכאן, האם ניתן לקנות במלוה למ"ד מלוה להוצאה ניתנה?
2. רמב"ם הלכות מכירה פ"ז ה"ד ובהשגת הראב"ד.
3. מז. תוס' ר"י הזקן "במכר קנה... שהן בעין" (דבריו יובהרו בהמשך).
4. כדי להבהיר את העניין נעמוד על האופי היסודי של קניין כסף:
(א) שו"ע חו"מ סימן ק"צ ס"א ובסמ"ע ס"ק א' ובט"ז ס"ק א'.
(ב) ב"מ מז: "אמר ר' יוחנן דבר תורה מעות קונות... משיכה מפורשת מן התורה
5. רמב"ם הלכות מכירה פ"ז ה"ד.

ו. להרחבה

1. מפי השמועה בשם סבי מו"ר הרב זצ"ל שיטת הרמב"ם בדין מעות קונות, מסורה ב', עמ' מו-מט (עותק בתיקיית אחרונים).
2. קונטרסי שיעורים לקידושין שיעור ז', 'המקדש במלוה אינה מקודשת'.
3. שמא יהודה פרידמן, 'קידושין במלוה', סיני עו (תשל"ה), עמ' מז-עו.

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 16

בס"ד, י"ח בכסלו תשס"ט.

4. דוד גליקסברג, 'קידושין במלוה – הצעה חדשה', דיני ישראל יט (תשנ"ז-תשנ"ח), עמ' קיג-קלז.

תוספתא קידושין, כתב יד וינה, פרק ג

האומ' לאשה הרי את מקודשת לי בפקדון שיש לי בידך הלכה ומצאתו שנגנב או שאבד אם נשתייר בידה שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת
ובמלוה אעי' שנשתייר בידה שוה פרוטה אין מקודשת
ר' שמעון בן לעזר אומ' משם ר' מאיר אומ' מלוה כפקדון אם נשתייר בידה שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אין מקודשת

תוספתא קידושין, כתב יד ערפורט, פרק ג

האומר לאשה הרי את מקודשת לי בפקדון שיש לי בידך והלכה ומצאתו שנגנב או שאבד אם נשתייר בידה שוה פרוטה מקודשת אם לאו אינה מקודשת
ובמלוה אף על פי שלא נשתייר בידה שוה פרוטה מקודשת
ר' שמעון בן אלעזר משום ר' מאיר אומ' מלוה כפיקדון אם נשתייר בידה שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת.